

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 100 Lei. — Șase luni 50 Lei. — Trei luni 25 Lei. — Pentru străinătate un an 180 Lei.
Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiilor: un șir peti 2 lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit

Abonamentele și inserțiile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Să ne cunoaștem...

Era în toamna anului 1919. Călătoream la Cluj. În ritmul monoton al trenului ascultam conversația interesantă a două persoane, cu greutate în viața publică din vechiul regat: Se discuta despre clerul din Ardeal.

Fiind vorba tocmai de tagma din care și eu fac parte, era firesc să țin urechea, și uneori se zimbesc, cum e firea românului, ear altădată să tresar cuprins de fiorul bucuriei.

Tema era: Preoțimea din Transilvania poate fi fericită, căci și-a ajuns apogeul.

Firește, tema aceasta trebuia dovedită cu probe din trecut și prezent.

Ca probe, domnii mei au adus:

1. Cultura superioară a tagmei preoțești ardeleni, căreia i s'a dat ocazia să studieze limba și literatura celor două popoare, a maghiarilor și germanilor, — cultura aceasta preoțimea din regat nu o are, — cum spuneau ei.

2. Susținerea naționalității poporului sub dominațiunea maghiară-germană.

3. Apărarea bisericii și școlii, — prin ele a credinței și culturii naționale a poporului.

4. Trezirea conștiinței naționale, îndrumarea ei spre idealul comun: unirea tuturor fiilor neamului sub regimul românesc.

Concluzia: Marea operă, de veacuri, terminată, preoțimea transilvană va degenera treptat până la stadiul de vegetație.

Orcine ai fi, ascultând dela început până la urmă astfel de conversație, îți vine de o parte să tresari de bucurie văzând că trecutul îți este apretiat, laudat; ear de altă parte să rămâi cu totul decepționat la încheierea sinistă, statorită din premisele atât de elogioase.

Să ți se spună că ai terminat cu munca, și vei dormi liniștit — tocmai în toiul muncii!

Puteam să las cuvintele auzite fără a da răspuns? Puteam să las să se depărteze cu asemenea rezultat despre o tagmă și să divulge astfel de păreri și între cei treziți de curând la muncă? Nu se putea.

Mă apropiu deci, și întorc pagina.

E adevărat că preoțimea ardeleană cunoaște limba maghiară și germană, și cunoaște literatura acestor popoare. Ea a luptat pentru susținerea naționalității în biserică și școală, aducând de multeori mari sacrificii. A deșteptat conștiința națională, conducând masa poporului la triumful fără seamăn, la unirea națională. Și așa cuvine-i-se cinste și recunoștință.

Dați-mi voe să afirm însă, că dacă preoțimea a contribuit, în mare sau mică măsură, la lupta pentru unirea neamului de aici, nu poate urma, că această tagmă și-a istovit puterile de cultivare, sau că și-a sfârșit fondul moral. N'aș crede că acești apostoli să nu mai fie necesari în serviciul îndrumării masselor spre întemeierea și întărirea statului român viitor; trebuie să admitem că în acest scop se impune îndoită muncă întru desăvârșirea operei naționale și morale: Una proprie tagmei, — alta pentru poporul cu mentalitatea sguduită. Să ne explicăm: Faptul că preoțimea ardeleană a cercetat în mare parte școală maghiară și germană, însușindu-și cultură superioară, cum spuneți, este momentul care va trebui să potențeze dorul de cultivare proprie.

Școala germană sau maghiară, cu direcția ei de desnaționalizare, a dat educație în spirit străin tinerilor noștri.

Acest gol nu putea fi reparat în trei ani de seminar, și nu putea fi studiată nici literatura și limba română temeinic în acești 3 ani.

Tradițiile, poezia, istoria, în sfârșit toată comoara proprie neamului nostru, pentru ei a stat în umbră, — deci trebuie prin muncă intensivă de aici încolo scoasă la lumină.

Dela această muncă, preoții nu se pot da la o parte, căci atunci s'ar asemana păstorului care nu-și cunoaște turma, sau medicului care vede rana și boala, dar nu aplică leacul.

Nici un popor din lume nu poate să fie înrăurit și condus de oameni cari stau la distanță, ci numai de aceia cari trăiesc zilnic în mijlocul lui și caută să pătrundă eul social, creștin și moral al credinciosului.

Legătura firească va trebui deci căutată, aflată și susținută, căci desconsiderarea ei este germenul peirii atât pentru unii, cât și pentru alții.

Poporul trebuie privit mai deaproape. Acest ostaș blând al gliei, în cursul vremii s'a inspirat din trecutul lui, din tradiția, obiceiurile, cântecile, poveștile sale, faurindu-și credința și fondul moral, — care trebuie mereu îngrijite și cultivate.

Numai cunoscându-l în întreaga sa ființă îi putem îndrepta calea spre lumină și progres în țara mărită unde ne-am adunat de sub deosebite sceptre.

Pe calea apostolatului este încă foarte mult de lucrat. Vremile de după război sânt negreșit mult mai grele, decât cele dinaintea războiului: *După furtună apar gunoale.*

Fondul moral s'a clătinat de-a binele în masele dela orașe și dela sate. Programul muncii de regenerare e vast, — deci triumful trebuie să-l pregătească mulți împreună.

Amvonul se va scutura de colbul gros depus de vitrega dominație străină.

Plumbul ce apasă limba preoților ardeleni, se va topi în focul bucuriei de libertate; amvonul se va prefăce în glas de trâmbiță întru apărarea credinței și așezarea fondului moral la orice instituție.

Statul cere conștiința dreptului și a datorinței. Societatea cere dreptate și adevăr.

Pentru îndeplinirea acestora e trebuință de muncă și studiu.

Eată deci că se impune și aprofundarea cărților sfinte, pe lângă aprofundarea științelor profane.

Și, dacă opera nu e terminată, mai este oare vreme de odihnă?

Pr. A. Ștefan

Immormântarea arhierului Dr. Il. Pușcariu

Cosciugul cu corpul nelnsuflețit al mult regretatului arhieru Ilarion Pușcariu, după dorința testamentară a fost transportat cu trenul la Bran în ziua de 10 Sept. a. c. însoțit de asesorii L. Triteanu, Dr. G. Proca, diaconul D. Antal și nepotul defunctului V. Pușcariu.

Drumul parcurs a fost un jalnic prilej de manifestare a durerii suferite de biserica noastră.

În tot locul unde a ajuns vestea morții și a transportării rămășițelor pământești la Bran, a fost întâmpinat în gări de popor mult în frunte cu preoții în ornate. Avrigul a fost cel dintâi loc de întâmpinare. Părintele protopop Ioan Cădea asistat de preotul Traian Maxim a rostit ectenia morților în fața vagonului, unde venise spre întâmpinare tot poporul din această frunță comună.

La Făgăraș coincidența conferenței învățătorilor din județ precum și aflarea în localitate a dnilor miniștri Al. Constantinescu și A. Văitoianu a făcut ca întâmpinarea să aibă deosebită solemnitate. Dnii miniștrii au ieșit la gară spre întâmpinarea sicriului, însoțiți de prefectii: Dr. Sulică și Radovici. Învățătorii din tractul Branului așteptau în gară în corpore.

Părintele protopop N. Borza și preoții Literat și Răduț au rostit obișnuitele rugăciuni de odihnă a sufletului, completate de o scurtă vorbire a părintelui protopop în care a relevat bogăția de suflet și faptele regretatului arhieru care a purtat titulatura de Făgăraș.

În Vlădeni era la gară lume multă. Părintele Zorca rostește obicinuitele rugăciuni apoi în cuvinte calde arată vlădărenilor pierderea cea mare ce o îndură biserica și poporul nostru prin răposarea arhierului Ilarion.

La gara Țințari asemenea lume multă la gară, în frunte cu preotul Il. Gonța, care rostește ectenia morților.

La gara Bartolomeu din Braşov unde a fost numărul cel mai mare de preoţi, rudeni şi prietini ce-l aşteptau, rugăciunea de odihnă a sufletului a fost celebrată de 6 preoţi, în frunte cu protopopul Zărneştilor Ioan Hamzea.

Insoţit cu trenul de toţi cei cari au fost prezenţi la gară, la ora 6 d. a. a sosit în Râşnov, ultima staţiune.

În gară mare mulţime de popor în frunte cu praporii. Preoţii I. Nan şi I. Truţa rostesc ecteniile obicinuite, după ce sicriul a fost scoborât din tren.

După terminarea serviciului divin, sicriul a fost ridicat de membrii comitetului parohial din Sohodol, locul naşterii P. S. Sale, şi aşezat pe carul mortuar al comunei Râşnov, şi a pornit spre Bran.

În prima trăsură erau purtătorii de prapori şi cruci, urma corul funebral, şi alte 6 trăsură cu membrii familiei, comitetul parohial din Sohodol şi alţi stimatori ai răposatului. Conducătorul a sosit în Bran la ora 8 seara, unde îl aşteaptă preoţimea din Bran îmbrăcată în odăjdii, precum şi mult popor. După săvârşirea unui scurt serviciu divin, sicriul a fost dus în vila răposatului şi aşezat pe catafalc în sala cea mare din parter, tixită de coroane şi flori naturale, aduse în abundenţă de rudeniile şi poporaţiunea brăneană. De câtă stimă şi iubire a fost părtaş răposatul din partea poporului brănean, se vede şi din faptul, că îndată ce s'a lătit vestea despre sosirea rămăşiştelor pământeşti ale P. S. Sale, au început a sosi pâlcuri-pâlcuri de bărbaţi şi femei din toate comunele brănene, cu luminări în mână, conform obiceiului local, şi l-au priveghiat întreaga noapte din 28 spre 29 Aug. v.

Deşi ceremonia înmormântării era fixată pe 2 ore p. m. — poporul îmbrăcat în haine de sărbătoare, curgea valuri — valuri din toate părţile spre centrul Branului încă de pe la ora 12.

Pe şoseaua naţională încep a se arăta tot mai dese şi mai multe trăsură înaintând spre Bran, cari aduceau pe stimatorii răposatului din comunele învecinate, ba chiar şi din depărtări mai mari, şi pe preoţii din tractul Branului în frunte cu şeful lor, pâr. protopop Hamsea, precum şi pe reprezentanţii diferitelor autorităţi.

Cu puţin înainte de 2 ore sosesc cu trăsura de la Râşnov şi P. O. dñi Lazar Triteanu şi Dr. George Proca, asesori consistoriali şi mandatarai ai I. P. S. Sale dñi arhiepiscop şi mitropolit Nicolae şi ai P. V. consistor arhidiecezan, precum şi diaconul mitropoliei D. Antal.

După ce s'au luat dispoziţiuni pentru ordinea şi locul ce are să l ocupe fiecare preot fungent, după ce s'au designat preoţii, cari au să poarte sicriul, după ce s'a constituit corul compus tot din preoţi — învăţătorii din tract fiind duşi la conferinţa de toamnă în Făgăraş, — după ce preoţimea s'a îmbrăcat în hainele de ceremonie, s'a început serviciul divin, care a decurs în perfectă ordine, solemn şi impunător, mai întâi în vilă şi apoi în curte.

Frumoasele noastre cântări bisericesti, exetate cu multă acurată şi duioşie de corul preoţilor au făcut o profundă impresiune asupra imensului public, intelectuali şi popor.

După cetirea evangheliei, P. O. D. asesor Lazar Triteanu, rosteşte cu o voce dulce, sonoră şi puternică un clasic panegiric, în care arată meritele răposatului pe terenul bisericesc, naţional, cultural, rolul important ce l-a avut peste o jumătate de veac în viaţa bisericii ortodoxe din Ardeal. Arată mai departe activitatea prodigioasă pe terenul literar, apoi ca vice-prezident al Asociaţiunii etc. Scoate în evidenţă tăria caracterului său, onestitatea, moderaţiunea şi cumpătul în toate, accentuiază cu deosebire c «vişlul de aur» după care mai cu seamă în zilele noastre aleargă lumea nebună, — nu l'a ispitit niciodată, aşa că moare aproape sărac. Cu toate acestea conform testamentului scris de mână sa, între alte legăte, lasă şi celor 2 biserici din Sohodol, satul său natal, precum şi bisericilor din comunele vecine Poarta şi Predeal câte 5000 lei, şi în fine arată pierderea mare ce o suferă biserica şi neamul prin moartea acestui reprezentant al generaţiunii marelui Şaguna.

După cântarea stihurilor «Veniţi fraţilor», pâr. protopop tractual Ioan Hamsea vorbeşte în numele tractului cu mult avânt, şi scoate deasemenea în relief meritele răposatului pentru neam şi biserică şi în special iubirea şi sollicitudinea arătată instituţiunilor şi poporului credincios din acest tract şi poporului brănean din mijlocul căruia a ieşit şi pe care atât de mult l-a iubit.

După sărutarea sfei cruci şi luarea iertăciunilor, convoiul se pune în mişcare.

În frunte merg purtătorii de prapori, apoi preoţii slujitori, purtătorii mulţimii de coroane depuse pe catafalc de numeroase rudeni, stimatori şi corporaţiuni cu diferite funde şi inscripţiuni, urmează apoi sicriul purtat de 12 preoţi, alternativ cu membrii comitetului parohial din Sohodol, membrii familiei, autorităţile şi imensul public din toate comunele brănene şi din satele dimprejur şi Braşov, şi în cântări înduioşătoare se îndreaptă spre cripta familiară.

Ajunşi aici harnicul preot G. Babeş în numele preoţimii, al intelectualilor şi al poporului brănean, printr'o frumoasă cuvântare îşi exprimă adânci regrete, pentru pierderea îndurată în special de acest finut, prin moartea acestui fiu valoros al Branului.

După ce să ceteşte molitva de deslegare şi după stropirea cu vin, sicriul cu rămăşiştele pământeşti ale arhierului iubit Dr. Ilarion Puşcariu se aşază în cripta familiară a «Cavalerilor de Puşcariu» în cântarea emoţionată «În veci pomeuirea lui» şi în lacrimile celor prezenţi.

Săvârşită astfel frumoasa şi imposanta ceremonie s'a făcut obicinuita pomană între popor, ear preoţimea şi intelectualii, s'au întrunit în sala cea mare a hotelului Bran în acelaşi scop.

Dormi în pace suflet nobil şi blând, vecinică amintire şi recunoştinţă din partea bisericii noastre ortodoxe şi a întreg neamului să-ţi fie răsplata unei vieţi de 80 de ani închinată binelui comun, dorul şi dragostea noastră te va urma şi dincolo de mormânt.

P. S. Sa episcopul Nicolae al Clujului în Sălaj

După terminarea sfinţirii bisericii şi-a festivităţilor din Unguraş — tot din Sălaj — despre care s'a raportat, P. S. Sa episcopul nostru a vizitat parohiile ortodoxe din Sălaj, în următorul mod:

Marţi în 16/29 August a. c. înainte de amiază a vizitat parohiile Jac cu filia Romita şi parohia Stâna. În parohia Jac a ținut o cuvântare arătând credinţa greşită a pocăiţilor, cari cu ajutorul duşmanilor poporului nostru voesc să ne slăbească rândurile. Duşmanii noştri neputând da luptă pe faţă prin uneltiri caută să ne slăbească. Aceste cuvinte au fost spuse cu considerare, că'n această parohie se află un număr oarecare de pocăiţi molipsindu-se de pocăiţii din comuna unită cu numele Bred. Asupra credincioşilor noştri cuvintele P. S. Sale au făcut impresie plăcută atât în Jac, Romita, cât şi în Stâna; după pastoralele ținute în bisericile ticsite de popor P. S. Sa a vizitat şi şcoalele primare. La 12 ore s'a reîntors în Unguraş la protopopul Ghiurişan, unde a luat masa cu suita.

După masă P. S. Sa cu suita formată din următorii: protoereul Grigoriu Pletosu, asesor cons., prot. Joil Ghiurişan, diaconul Aurel Todoruşi şi preotul Cornel Georgea, a plecat pentru a vizita parohiile de sub poala Meseşului. Fiind aproape aceste comune una de alta s'au vizitat următoarele parohii: Păuşa, Bodia şi Bozna. În tot locul a fost întâmpinat P. S. Sa de popor mult, cu porţi triumfale, prapori şi steaguri. Preoţii locali în ornate, cu evanghelia şi crucea'n mână bineventează de păstorul lor. În toate locurile P. S. Sa a intrat în biserică şi-a ținut pastorale pline de învăţături morale şi naţionale poporului.

Parohia Bozna este divizată între ortodoci şi uniţi, unde prin «dreptatea» din era maghiară în urma judecăţilor aduse în favorul bisericii unite, cătră care aveau simpatia vădită, ne-au luat pe nedreptul porţiunea canonică, casa parohială, încât bietul preot abea se mai poate susţinea din oholul credincioşilor. Atât în Bozna cât şi în parohia Agriş preoţii uniţi n'au ținut de datorinţă morală să întâmpine pe un prelat al bisericii surori, deşi erau avizaţi oficial.

Cătră seară am ajuns în frunţaşa comună şi parohie la poala Meseşului, în Trăzne. Aici atât autorităţile parohiale, cât administrative au făcut totul, ca să fie o primire dintre cele mai de frunte. La marginea comunei se înalţă arc triumfal cu «Bine aţi venit», unde urează bun sosit secretarul cercual Vasile Marcu, fiind de faţă pretorele Gheorghe Pop din Zălau, care a acompaniat pe P. S. Sa de la ieşirea pe teritorul plasei Zălau. Popor mult de faţă, care nu încetează din urale. Dela poartă P. S. Sa cu suita, pretorele, secretarul şi poporul întreg au mers pe jos până la biserică impunătoare, la poarta căreia parohul Remus Roşca în fruntea credincioşilor, îmbrăcat în odăjdii, cu evanghelia şi crucea bineventează pe P. S. Sa în cuvinte alese, în parohia aceasta frunţaşa dela

FOIŞOARA

Cuvânt

rostit de preotul George Enescu din comuna Moeci-de jos (Bran). în 7/20 August 1922 cu ocaziunea aşezării şi sfinţirii «Troitei» (sf. cruci) pe locul unde au fost luptele în comună în 1916.

Doamnelor şi domnilor, Iubit popor!

«Astăzi fraţilor români,
Ne vedem şi noi stăpâni,
Pe-ale noastre nemestii,
Ce şedeau mai tot pusti.
Nu putea bietul român
De tiranul de păgân
Nici de casă a-şi vedea
Şi soartea şi-o blăstema.
Azi cu toţi ne-am uşurat,
Şi rana ne-am vindecat»...

Aşa cânta odinioară poetul, când abia li-căriau unele raze de libertate poporului român. Cum ar cânta oare astăzi acelaşi poet de Dumnezeu inspirat, dacă ar trăi, când cu adevărat «ne-am uşurat, şi rana ne-am vindecat?»

Ni-a fost dat nouă, generaţiei de azi, să vedem împlinite aspiraţiile de veacuri ale poporului român.

Şi cui oare, iubii fraţi, adunaţi în număr atât de frumos la această serbare, avem să mul-

ţămim împinirea idealului? Cui avem să mulţămim, că astăzi toţi românii ne aflăm la un loc, în o patrie comună, în România dela Nistru până la Tisa?

Mai întâi lui Dumnezeu să mulţămim, că n'a părăsit poporul său; în al doilea rând bravilor so'daţi români, în frunte cu viteazul căpitan, Maiestatea Sa gloriosul rege Ferdinand.

Soldatul român, jefindu-şi viaţa pentru ţară, ca mucenicii pentru legea lui Hristos, ni-a dat aceea ce astăzi avem, iubita noastră Românie întregită.

Scumpe vieţi ortăşeşti în număr de 800,000, pierdute pentru îndeplinirea idealului naţional, — cu ce vom răsplăti vouă, noi cei rămaşi în viaţă, şi generaţiile viitoare, — marea şi negrăita voastră jertfire?

Altcum nu putem, decât eată, că noi, fraţii voştri, rămaşi în viaţă, am hotărât să ne adunăm în diferite locuri ale ţării, unde v'aţi jertfit viaţa, şi înălţând rugăciuni la ceruri pentru sufletele voastre, să vă preamărim virtuţile şi să vă eternisăm numele, să ridicăm asupra mormintelor voastre «Sfinte Troiţe», care să amintească trecătorilor, că ţara, ce o avem, dela voi este, voi ni o aţi dat, şi vouă vi o datorim!

Societatea «Mormintele Eroilor», al cărei sediu este în Bucureşti, şi e condusă cu înţelepciune şi dragoste patriotică, de dl colonel Manulescu, la stăruinţa iubitului nostru profesor,

dl Ioan Clinciu, care este aici de faţă, a binevoit a ne face cinste şi a ne trimite această prea frumoasă sfântă Cruce de stejar, artistic lucrată, în care cum vedeţi este sculptat cu litere autograful Majestăţii Sale iubitei noastre regine, Maria, de cuprinsul: «Nu vărsaţi lacrimi pe mormintele eroilor, ci mai curând slăviţi-i în cântece, aşa ca faima numelui lor, să rămână un ecou prin legenda veacurilor», — ca s'o ridicăm în locul acesta, unde s'au dat lupte pentru desrobirea noastră întru veşnica pomenire a vitejilor, cari şi-au pierdut viaţa pentru înălţarea noastră.

Primim cu mare mulţămire acest sfânt şi de nepreţuit dar, trimis nouă de societatea «Mormintele Eroilor».

Şi astăzi ne-am adunat cu toţii, preoţi şi popor, să înălţăm şi să sfinţim acest dar, şi să l aşezăm aici, la această răspântie, unde din şoseaua principală, ce duce spre fosta frontieră şi vechiul regat — se desface drumul spre comuna Cheia, Moeciul de sus şi Fundata, să l aşezăm aici în cel mai frumos loc al comunei noastre, zis «Lunca Domnească».

Această «Sfântă Troiţă», aşezată aici, deşi de lemn şi mută, dar cu darul său sfânt, va vorbi nouă şi generaţiilor viitoare — că pe acest loc s'a vărsat sânge de al fiilor neamului românesc pentru înfăptuirea României de azi.

Am primit un mare dar, un dar scump,

marginea ortodoxismului. P. S. Sa răspunde că cu drag a venit până la marginea turmei Sale, ca să și vadă credincioșii, să le asculte năcazurile și să le dea povești. Se face intrarea în biserică și vizitarea ei. După aceasta P. S. Sa cu suita descinde la casa parohială, unde se fac recepțiuni: parohul reformat Kusztos cu presbiterii, primăria comunală cu secretarul și comitetul parohial în frunte cu parohul Roșca.

P. S. Sa cu suita întreagă a fost găzduit la casa ospitală a parohului.

Mercuri dimineața în biserică din Trăzneș s'a făcut serviciu divin din partea P. S. Sale, asistat de suita, preotul din loc Remus Roșca și Alexandru Gog din Ciumărna, înaintea poporului, care — fiind zi de lucru — totuși a umplut cu desăvârșire biserica. După terminarea serviciului a ținut P. S. Sa o cuvântare bine reușită, — se putea ceti de pe fețele credincioșilor aprobarea. Cu măiestrie s'au combinat părțile credinței, cu cele naționale și sociale.

Intrarea triumfală în Zălau

Insufleteștea cu care a fost primit P. S. Sa în acest oraș, nu se poate descrie. Că a succes primirea și sărbările din acest oraș, meritul cel mai mare îl are comitetul parohial din loc, în frunte cu episcopul bisericii noastre de acolo și prefect județean dl. Dr. Iulian Andrei Domșa, fiu de preot din o veche familie de preot ortodox-român, cu dragoste mare către biserica strămoșească și neamul românesc.

Mare parte a avut la reușita primirii armata noastră iubită din loc, Reg. 17 vânători, notabilitățile județului și orașului, în fine toată inteligența din acest oraș fără deosebire de neam și lege.

Plecarea spre Zălau s'a făcut din Trăzneș.

La marginea orașului se înalță uriașă poartă triumfală, împodobită cu verdeață, drapele naționale, cu tabla pe care se poate ceti: «Întru mulți ani, stăpâne! Bine ai venit».

La poartă era adunat tot ce are orașul mai select: reprezentanții confesiunilor, comitetul parohial, prefectul, subprefectul cu toate autoritățile, corpul ofiteresc cu muzica militară, școale etc. Orașul pavoază cu drapele naționale, clopotele dela biserici glăsuiesc a zi de sărbătoare. Totul sărbătorește. Arhiepiscopul descinde din automobil, par. Roșca bineventează, — îi răspunde P. S. Sa.

La poarta triumfală a fost bineventat P. S. Sa de președintele comitetului parohial I. Ciupe, revizor școlar prin o cuvântare adânc simțită, ear din partea orașului de consilierul Almási. P. S. Sa le-a răspuns în călduroase cuvinte.

Apoi împreună cu suita și toată asistența intră în capelă, umplându-se localul destul de încăpător. Aer sărbătorește, mirosul florilor și cântecul băeților în cor «Pe stăpânul» te înalță în sfere mai înalte. Prot. Pletosu întonează «Împărate ceresc», după terminarea căruia P. S. Sa rostește o cuvântare, care atât după fond, cât formă a fost clasică în felul său. La început explică însemnătatea vizitațiilor canonice, care

care va rămânea pe veci podoaba satului nostru, după cum sfânta Cruce înălțată pe turn, e podoaba bisericii noastre.

Promitem, iubiți parohieni, societății «Mormintele Eroilor», că vom ști păstra cu sfințenie această «Sfântă Troiță», dăruită nouă. Locul pe care este așezată, va fi de azi înainte loc sfânt, îl vom îngrași și înfrumuseța; de azi înainte, înaintea acestei «Sfinte Troițe» — vom ieși cu procesiunile noastre bisericesti; ear voi trecători pe acest loc veți sta puțin, cugetând ce înseamnă această cruce! Descoperiți vă capetele, faceți-vă semnul Sf. cruci și rugați-vă pentru Eroii dispăruți.

În fine, către voi mă adresez, suflete ale vitejilor soldați români, ale căror trupuri sânt îngropate o parte în cimiterul bisericii noastre de aici, și o parte respirate pe dealul din apropiere «Măgura», «Valea Mielului», «Drumul Carului» «Valea Grădștei», vă rog pomeniți-vă un moment, din somnul vostru și ascultați glasul meu: De azi înainte, viteze suflete, voi nu mai sânteți uitate, voi, prin moarte ați ajuns la viață, în veci veți fi pomeniți prin acest sfânt semn ce s'a înălțat aici, și numele vostru va fi scris în cartea vieții...

înlocuiesc epistolele pastorale, fiindcă nu-i destul să scrii cuiva, ci dacă voești să i miști sufletul, trebuie să te pogori între turma cuvântătoare, cu cuvântul viu. După terminarea vorbirii P. S. Sa a dat binecuvântarea asupra credincioșilor.

(Urmează)

Citind ziare

Este vorbă de încoronarea dela Alba-Iulia și partidele politice. *Universul* constată că se repetă o greșală.

Anul trecut, — scrie numitul ziar, — când se anunțase solemnitatea încoronării suveranilor, partidul liberal a comunicat că nu va participa la serbări, din cauza păcatelor guvernării Averescu. De astădată, partidul național de peste munți a luat aceeași hotărâre, motivată de excesele electorale ce impută actualului guvern.

Eată o mentalitate profund greșită.

Incoronarea nu are caracter de partid, și prin urmare nu poate servi ca prilej de manifestare politică. Este un eveniment național: el atinge vârful piramidei aurite, pe care s'au scris marile acte ale istoriei noastre moderne.

Incoronarea este a țării și a Suveranilor. Ea și-a făcut datoria cu un avânt admirabil. Ei au știut să se identifice cu națiunea într'un chip care le asigură o pagină de slavă în istorie. Nemulțumirile partidelor politice, chiar atunci când sânt îndreptățite, nu trebuie să-și întindă acțiunea și în sfera unor manifestări menite să dea aureola cuvenită triumfului virtuților naționale.

La botezul Principelui Mircea unii oameni politici s'au abținut. Știm că o parte din ei regretă. Incoronarea are un caracter mai general și mai înalt.

Ce ar folosi regretele ulterioare?

Politicianii au făcut destule greșeli. Să n'o facă și pe aceasta. Au timp destul pentru răfueți. Să cruțe serbările dela Alba-Iulia, unde, indiferent de partidele politice, neamul întreg va glorifica abnegațiunea și jertfele poporului din vechiul regat, rezistența uimitoare a fraților din teritoriile eliberate și unite, politica instinctului național, triumfătoare, mulțumită înțelepciunii fruntașilor neamului în ziua cea mare, însufleteștea și devotamentul dinastiei, care a știut să împărtășească cu poporul aspirațiunile, durerile și bucuriile lui.

Sperăm că până în cele din urmă, se vor pricepe și se vor simți toate acestea.

Biserica și școala

Unul dintre cei mai distinși profesori universitari români, dl. *Marin Ștefănescu* dela Cluj, a publicat zilele acestea în ziarul *Patria* un luminos articol despre raportul ce trebuie să existe între preoți și învățători. Eată ce spune scriitorul, pătruns de dragoste și prevedere pentru neamul nostru:

Gândul despărțirii între biserică și școală nu a fost, nu este, nu poate fi al cugetării românești. El ar putea să fie al oricărei alte națiuni, — dar nu al nostru. Ceace ne caracterizează, între altele, pe noi, este faptul de a fi avut o *biserică națională* și un *naționalism religios*.

Trebuie să știm, că o cultură nu propășește prin falsificarea principiului său vital, ci prin evoluția firească a acestuia. Și este o falsificare a esenței sufletului românesc, tendința de a îndrepta școala pe o cale nepăsătoare față de religie, și cu cât mai grav anti-religioasă. Căci, ceace a alcătuit țaria noastră în trecut, și ceace va face mândria noastră culturală în viitor, a fost și va fi armonia dela baza cugetării noastre: armonie între credință și știință, între naționalism și umanitarism, între democrație și aristocrație, între experiență și rațiune, între pozitivism și metafisicism, între școală și biserică.

Eată ceace trebuiau sau trebuie să considere, înainte de orice alte amănunte, aceia cari își propun să reformeze învățământul românesc. Ei trebuiau sau trebuie ca mai întâi să țină seama de principiul pe care au să fie clădite amănuntele. Și acest principiu este armonia.

Aceia, cari voiesc să ne dea o nouă pedagogie sau o nouă metodologie, să citească pe reprezentanții cugetării noastre, să caute firul care îi leagă pe toți aceștia. Atunci ei vor vedea, că neamul acesta românesc are o menire pe acest pământ, și că această menire este de a

armoniza cultura Răsăritului cu aceea a Apusului după învățătura creștină, și că noi nu putem să vorbim de o reformă până ce mai întâi nu pornim dela acest principiu.

Eată ceace eu aș fi vorbit la congresul învățătorilor. Ca o ruptură de suflet, le-aș fi spus, că neunirea lor cu preoții este începutul drumului ce duce la prăpastie, că, în chipul acesta, ni se stânge neamul, și aceasta nu se poate. Ci în unirea între preoți și învățători stă cel dintâi pas spre împlinirea marelui vis cultural al patriei noastre, căreia noi trebuie să-i jertfim totul, și cu atât mai mult unele mici neînțelegeri.

Pentru educația religioasă

Explicarea Evangheliei se numește noua carte publicată de dl. *S. Mehedinți*. În prefața acestei cărți, menite a da cititorilor material de gândit în chestiunea religioasă, autorul dă lămuririle următoare:

În mijlocul atâtor curente destructive, care împing poporul român spre disoluțiune, opera constructivă are prea puțini partizani. Lucrarea de față cearcă să ajute puterile sănătoase ale neamului.

Dela 1914, lângă «Evanghelia», am adăugat în *Dumineca Poporului* și oarecari lămuriri. Unii profesori au găsit că acele mici tâlcuiri cu caracter popular sânt înțelese chiar de copii, și m'au îndemnat să le înfățișez în chipul unei cărți de școală.

Totuși împlinirea acestui gând a întârziat ani de zile, până ce în primăvara trecută, studenții teologi m'au îndemnat să înfățișez problema religioasă auditorilor universității din București și publicului doritor de a cugeta asupra acestei mari chestiuni.

Cu această ocazie, mi-am dat seamă de laturea etică a educației noastre, care are nevoie de o îngrijire mai mare decât orșicând în trecut. În adevăr, poporul românesc a ajuns tocmai la răspântia de unde începe sau o mare înălțare, sau o grabnică lunecare și cadere. E bător la ochi că peste 1500 de sate din regatul României au rămas fără preoți. E caracteristică apoi împrejurarea, că în congrese didactice, unii au cerut eliminarea educației religioase, — când este știut că rolul precumpănitor al Anglo-Saxonilor în istoria modernă este sprijinit mai ales pe temeiul religiozității lor.

Mai târziu, când își fac și francezii socoteala istorică a vieții lor, în marea revoluție dela 1793, punctul de plecare n'a mai fost religia, ci *filosofia*, Contractul social, drepturile omului și alte idei de un interes prea relativ (care au sporit scepticismul și au sguduit mereu statul, secând puterea de viață a marelui popor francez, osândit azi la o adevărată stagnare față de vecinii tot mai numeroși și mai ofensivi în lupta pentru existență).

În sfârșit, în vremurile noastre, revoluția rusească, lipsită nu numai de religie, dar și de filosofie, a adus o vastă împărăție la fărâmare, anarhie și nihilism, cum duc toate mișcările, pornite dintr'o concepție pur materialistă a vieții.

Eată de ce, în momentul întregirii hotarelor României, se pune lămurit întrebarea: mai păstrează poporul român simțul pentru cele eterne, cum îl aveau părinții noștri începând cu Geto Dacii, sau, în loc de a-și măsura prețul vieții în raport cu înalta concepție a *datoriei*, va luneca și el în scepticism și vulgaritate?

Incredințat că timpul de față are o însemnătate unică în toată desfășurarea vieții poporului român; știind apoi că «toată sămănătura dela Decebal și Traian până în zilele noastre trebuie să dea roade, acuma sau nici odată»; și că «viața modernă fără populație deasă este cu neputință», ear sporul demografic și economic este imposibil dacă sufletul nu e sănătos, adecă dacă omul nu are ochii spre idealul care licărește în zarea eternității, mi-am dat seamă că poporul român trebuie îndrumat mai mult ca ori și când spre o educație religioasă. — Aceasta este numai decât necesar pentru igiena lui morală, și e o condiție indispensabilă pentru progresul statului.

De aceea, după multe amănări, am dat urmare îndemnului de a scrie această carte, ca o împlinire la *Altă creștere* — *Școala Muncii*. Toate studiile sânt însemnate pentru pregătirea tineretului, dar cele mai însemnate dintre toate sânt cele care pot ridica pe om peste nivelul

totdeauna șovăitor al judecăților legate de relativitatea intereselor trecătoare; iar creștinismul o poate face, căci el nu e o confesiune oarecare, ci e momentul cel mai armonios în toată dezvoltarea omenirii de până astăzi și cea mai sigură temelie pentru progresul individual și național. Cine e în adevăr creștin, acela a deslegat partea cea mai grea a tuturor problemelor sociale — prin *frăție*; a ajuns la *egalitate și libertate*, potrivit cu *dreptatea*, care e mai necesară decât toate. Așa dar, creștinismul trebuie *simțit*, nu citit, și trebuie să fie înfățișat tuturor în forma cea mai limpede cu putință.

Acesta e temeiul pentru care am învins sfiala de a scrie o astfel de carte: — de altfel chipul cum a fost prețuită de Sf. Sinod și de profesorii care au cercetat-o, e dovadă că munca n'a fost zadarnică.

Fie ca lucrarea de față să învieze măcar cât de puțin studiul religiei și să apropie tineretul de cel care zicea: *lăsați pe copii să vină la mine*.

Când vor ajunge și românii, ca alte nații în adevăr culte, să facă din fiecare Duminică o *zi a Domnului*, adică să citească și să recitească cu drag Evanghelia, vom avea dovada pipăită că am trecut cu bine dincolo de răspântia unde s'a hotărât viitorul poporului român.

Știrile zilei

Serbările Asociațiunii s'au amânat. Din cauza morții regretatului președinte al «Asociațiunii» Andrei Barseanu, adunarea generală care era să se țină în zilele de 24—26 Sept. la Timișoara, a fost amânată. În anul acesta se va ține o adunare de ordin administrativ în Noemvrie la Sibiu.

Nenorocirea grecilor. Turcii, comandați de Mustafa Kemal, au înfrânt armatele grecești din Asia mică. Prada luată de kemaliști dela greci este enormă, o mie de tunuri, altă mie de automobile, două mii de mitraliere, avioane și mult material de război. Regele Constantin al Greciei a adresat poporului un mesaj, în care spune că patria trece prin o grozăvie înecăre; armata țării a suferit o nenorocire neașteptată; regele așteaptă cu credință, ca poporul Greciei să arate virtuțile sale de iubire către patrie și concordie, unindu-se cu toții, șefi și popor, în deplină disciplină.

Pentru cheltuielile de încoronare s'a deschis un credit de trei milioane și jum. lei. — S'a mai deschis un credit de două sute milioane lei pentru cumpărarea cantităților de porumb (cucuruz) trebuincioase aprovizionării Ardealului, Bănățului și altor regiuni unde se simte nevoia.

Ordin circular. Conform ordinului circular al M. R. Nr. 82 din 18 August 1922: Se pune în vedere tuturor ofițerilor în rezervă și activi din fosta armată austro-ungară, care până în prezent nu și-au clarificat situația militară, că: ministerul de război, prin ordinul de mai sus, prelungește data primirii actelor pentru recunoașterea gradului și primirea în armata română, până la 15 Octomvrie 1922. Toți ofițerii cari nu și-au înaintat actele, să și le înainteze prin cercul de recrutare de urgență. Pentru orice nedumerire, se dau detalii precise la cerc. Cei ce nu au adeverință la mână prin care pot dovedi că și-au înaintat actele, să se prezinte la cerc. Cererea și toate actele vor fi făcute în limba română. *Comand. cerc. de recrut. Sibiu.*

Metodă de muzică pentru pian

se dă

(165) strada Honterus Nr. 5 2—2

Caete de note în en gros

cu prețurile cele mai moderate

(169) se capătă la 1—2

Oct. L. Vestemean,
Sibiu, strada Țiglariei Nr. 18. Sibiu

Prima fabrică română de stampile

OCT. L. VESTEMEAN

Sibiu, str. Țiglariei Nr. 18.

Am onoare a aduce la cunoștință, că mi-am deschis un

Atelier pentru fabricarea stampilelor din cauciu

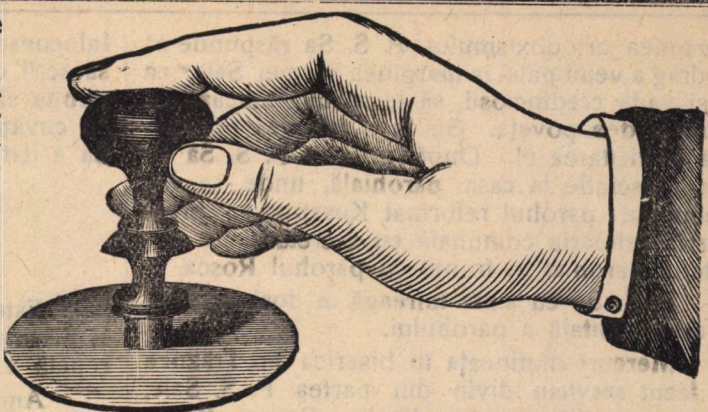
Execut tot felul de stampile din cauciu, diferite medalioane și orice lucrări din bransa aceasta, cu prețuri moderate.

Comandele sunt a se adresa la „Librăria Arhidiecezană” Sibiu, str. Mitropoliei 45.

Cu toată stima

145

Oct. L. Vestemean.

„INFRAȚIREA”,

federația însoțirilor sătești, ca însoțire în Sibiu

Convocare

Onorații membri ai federației însoțirilor sătești «INFRAȚIREA», ca însoțire în Sibiu prin aceasta sânt invitați să participe la

a VI-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 29 Septemvrie 1922 n. la ora 10 înainte de amiază, în localul propriu (strada Bruckental Nr. 17).

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea adunării și raportul președintelui despre starea federației.
2. Aprobarea bilanțului anului 1921 și darea absolutului.
3. Propunerile Consiliului de administrație și ale Consiliului de control, referitor la distribuirea profitului curat.
4. Schimbarea §§-ilor 1—51 din Statutele federației, respective înlocuirea Statutelor cu statutul tip al Centralei Băncilor Populare.
5. Alegerea Consiliului de administrație.
6. Alegerea cenzorilor.
7. Stabilirea marcelor de prezență pe anul 1922.
8. Eventuale.

(172) 1—1

Neîntrunindu-se în această zi membri în numărul cerut de dispozițiile §§-ilor 19 și 49 din statute, în înțelesul acestor §§ declar convocată a VI-a adunare generală ordinară cu 8 zile mai târziu, în 6 Octomvrie n. a. c., în acelaș loc, la aceeaș oră și cu aceeaș ordine de zi, când se vor aduce hotărâri valide și obligatoare pentru toți membrii federației, fără privire la numărul membrilor prezenți.

Sibiu, la 8 Septemvrie 1922.

N. Iancu m. p.,
președinte.

NB. Membrii indicați în § 5, pct 1 și 2 din statutele federației, și anume: Însoțirile de credit și băni cile populare, participă la adunarea generală prin câte un delegat, provăzut cu mandat de participare. Membri indicați în § 5, pct 3 participă individual.

Activa		Contul bilanț la 31 Decemvrie 1921		Pasiva	
	Lei b.		Lei b.		Lei b.
Cassa și depuneri proprii	28,611.12	Părți de fondare	8,697.50		
Imprumuturi	148,240.68	Depuneri spre fructificare	364,378.22		
Mobiliar	964.10	Creditori	264,719.95		
Efecte	20,464.—	Fond de rezervă	8,145.95		
Mărfuri și mijlociri	420,354.70	Fond de pensuni	1,781.34		
Diversi debitori	2,562.50	Beneficii neridicate	744.21		
Camion	30,112.48	Depozite	299.66		
	651,309.58	Profit curat	2,542.75		
			651,309.58		

Debit		Contul Profit și Pierdere		Credit	
	Lei b.		Lei b.		Lei b.
Interese la depuneri	19,411.22	Interese la imprumuturi	24,789.71		
Interese la creditori	4,520.—	„ „ depuneri proprii	3,684.47		
Salare și spese de administrație	24,223.11	„ „ efecte	573.13		
Dare	5,717.53	Venite la mijlociri și mărfuri	27,354.80		
Profit curat	2,542.75	Diverse	12.50		
	56,414.61		56,414.61		

Sibiu, la 31 Decemvrie 1921.

T. Petrișor m. p., casar-cont.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

N. Iancu m. p., președinte. Ioan B. Boiu m. p. Vășile Mușoiu m. p.
Pavel Vulc m. p. Ilie Măcelar m. p. T. Petrișor m. p. I. Neagoe m. p.
M. Stoia m. p. N. Stoica m. p. Tr. Scorobeș m. p.

Subsemnatul consiliu de control am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele federației.

Petru Drăghiciu m. p., președinte. Ioan Iancu m. p. Crăciun Dumitru m. p. I. Bratu m. p.